

Ігор ЯКУБІВСЬКИЙ

ORCID: 0000-0001-5322-249X

ДОГОВОРИ ЩОДО РОЗПОРЯДЖАННЯ МАЙНОВИМИ ПРАВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В СИСТЕМІ ДОГОВІРНОГО ПРАВА

УДК 347.77/.78

Постановка проблеми. Договір є однією з фундаментальних категорій цивільстики, значення якої для приватноправової сфери важко переоцінити. Адже саме його застосування дає змогу реалізувати основні засади, на яких засновані цивільні відносини – юридична рівність учасників, їх вільне волевиявлення, майнова самостійність. У цьому аспекті В. В. Луць слушно відзначав роль договору як універсальної та найдоцільнішої форми опосередкування ринкових відносин [1, с. 118].

Розвиваючи наведену тезу у контексті відносин у сфері інтелектуальної власності зазначимо, що в сучасних умовах договір є тим правовим засобом, який виявляє свою дію на усіх стадіях правового регулювання відносин інтелектуальної власності. На стадії юридичної регламентації відносин інтелектуальної власності договір виступає одним із засобів їх регулювання. Саме договором визначається обсяг прав щодо використання об'єкта права інтелектуальної власності, які надаються чи передаються за договором, способи використання об'єкта, тираж, територія використання, вимоги до твору, який зобов'язується створити автор, строки його створення тощо. На стадії набуття майнових прав інтелектуальної власності договір виконує функцію юридичного факту (чи елемента юридичного складу), що є підставою набуття таких прав. При здійсненні майнових прав інтелектуальної власності договір є правовою формою розпоряджання цими правами, що забезпечує ефективне впровадження результатів творчої діяльності у виробництво та інші ділянки суспільного життя для задоволення як приватних інтересів їх творців, осіб, які інвестували кошти у їх створення, так і загальносуспільних

інтересів. Важливим є значення договору на стадії захисту прав інтелектуальної власності у випадку порушення, оспорування чи невизнання. Договір може виступати ефективним засобом поза-судового врегулювання спору, який виник внаслідок порушення прав інтелектуальної власності; у договірному порядку можуть визначитися окремі питання щодо способів захисту порушених прав, тривалості позовної давності, застосування процедур медіації тощо.

Враховуючи вищенаведене, проблематика договірних відносин у сфері інтелектуальної власності на даний час набула особливої актуальності. Євроінтеграційні процеси стали поштовхом для перезавантаження усього блоку спеціального законодавства у сфері інтелектуальної власності. Безумовно, оновлення спеціального законодавства не могло не торкнутися й договірних відносин щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності на той чи інший об'єкт. Проте методологічним ядром регулювання договірних відносин у сфері інтелектуальної власності був і залишається ЦК України [2] як основний акт цивільного законодавства, що посилює актуальність проблематики правового регулювання договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності в умовах рекодифікації цивільного законодавства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми правового регулювання договірних відносин у сфері інтелектуальної власності досліджувалася в роботах багатьох вітчизняних цивілістів. Йдеться про наукові розвідки таких вчених, як І. А. Безклубий, О. В. Жилінкова, А. О. Кодинець, В. М. Коссак, В. М. Крижна, В. В. Луць, О. І. Харитонова, О. С. Яворська та ін. Водночас ця проблематика далеко ще не вичерпала себе і потребує подальшої наукової розробки.

Метою статті є аналіз загальних методологічних підходів до регулювання договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності, визначення їх юридичної природи та місця в системі договірних прав, а також аналіз окремих питань, що постають в процесі оновлення норм про ці договори в процесі рекодифікації цивільного законодавства.

Виклад основного матеріалу. На відміну від ЦК Української РСР 1963 р., де положення про авторські і ліцензійні договори структурно розміщувалися у розділах, присвячених авторському і винахідницькому праву, у чинному ЦК України регулювання договірних відносин щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності здійснюється саме в рамках Книги 5. Як слушно зазначила Н. С. Кузнецова, договори, за допомогою яких забезпечується оборот об'єктів інтелектуальної власності, є цивільно-правовими договорами, на які поширюється в повному обсязі дія загальних положень договірного права [3, с. 381]. Тому й цілком виправданим стало розміщення положень про такі договори саме серед інших видів цивільно-правових договорів. У цьому аспекті варто погодитися із думкою А. С. Довгерта, що таким чином досягається більша однорідність норм інститутів права інтелектуальної власності [4, с. 7]. Тож відносини щодо належності прав на об'єкти інтелектуальної власності (абсолютні відносини) регулюються положеннями Книги 4 «Право інтелектуальної власності», а відповідні договірні зобов'язання, що опосередковують оборот майнових прав на такі об'єкти регулюються положеннями Книги 5 «Зобов'язальне право». При цьому не виникає жодних сумнівів щодо застосування до договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності загальних положень про зобов'язання і договори.

Серед науковців існують різні підходи до визначення юридичної природи договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності та їх місця в системі договірного права. Домінуючою є позиція, відповідно до якої зазначені договори виокремлюють у самостійну групу (тип) цивільно-правових договорів поряд із договорами про передання майна у власність, передання майна в користування, виконання робіт тощо [3, с. 282; 5, с. 15; 6, 199; 7, с. 489]. В окремих працях договорам щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності не відведено самостійного місця в системі договірного права [8, с. 274; 9, с. 42–45]. Висловлено також позицію щодо віднесення їх до договорів у сфері інформаційних відносин [10, с. 243–244].

Вважаємо, що договори щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності варто розглядати як самостій-

ну групу (тип) в системі договірних прав. Адже право інтелектуальної власності є самостійним інститутом цивільного права, якому присвячена одна із шести книг ЦК України. Об'єкти права інтелектуальної власності становлять окремий вид об'єктів цивільних прав (ст. ст. 177, 199 ЦК України), щодо яких виникають права *sui generis* – особисті немайнові та (або) майнові права інтелектуальної власності (ст. 418 ЦК України), відмінні від інших категорій суб'єктивних цивільних прав. Усе це зумовлює необхідність у виокремленні самостійних договірних конструкцій, які опосередковують динаміку майнових прав інтелектуальної власності. У цьому аспекті вимагає аналізу питання щодо критерію, який лежить в основі виокремлення означених договорів у самостійну групу.

У доктрині висловлені різні підходи щодо критерію класифікації цивільно-правових договорів. Домінуючою серед науковців є позиція, відповідно до якої таким критерієм є спрямованість результату (правовий наслідок, направленість правової мети тощо) [3, с. 282; 8, с. 274]. Саме цей критерій сприйнятий на рівні національного законодавства. Як зазначив із цього приводу В. В. Луць, у ЦК України зберігається науково обґрунтована і життєво перевірена система розміщення окремих договірних інститутів залежно від того основного правового результату, досягнення якого домагаються сторони, укладаючи той чи інший договір [11, с. 62].

У цьому аспекті варто наголосити, що у літературі поширеним стало використання терміну «договори у сфері інтелектуальної власності» [7, с. 484; 12, с. 54; 13, с. 381–382]. Окремі дослідники запропонували об'єднати глави 75 і 76 ЦК України в одну главу під назвою «Договори у сфері права інтелектуальної власності» [14, с. 111; 15, с. 42]. Вживання зазначеного терміну у наукових та навчальних виданнях вважаємо цілком допустимим і, певною мірою, навіть виправданим, оскільки критерій сфери відносин у цьому випадку дає змогу якнайширше охопити усі можливі договірні конструкції, які опосередковують відносини інтелектуальної власності. Проте з погляду закріпленої ЦК України системи цивільно-правових договорів використання такого критерію, як сфера відносин, є малоприматним, оскільки деякі з

договорів, які стосуються сфери інтелектуальної власності, належать до інших груп. Наприклад, договір про виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт з позиції структури ЦК України належить до договорів про виконання робіт, хоча багато хто з дослідників зараховує його до договорів у сфері інтелектуальної діяльності [16, с. 233; 17, с. 379; 18, с. 147]. Договір про управління майновими авторськими і суміжними правами на колективній основі хоч і стосується сфери інтелектуальної власності, проте за юридичною природою належить до групи договорів про надання послуг [19, с. 83].

Тому критерієм виокремлення договорів, які опосередковують динаміку майнових прав інтелектуальної власності, має бути спрямованість їх результату. Лише в такому випадку означені договори гармонійно вписуватимуться у закріплену ЦК України систему інститутів договірної права. Водночас, якщо брати за основу цей критерій, то постає питання про те, на досягнення якого саме правового результату спрямовані аналізовані договори. Варто зазначити, що в літературі вживаються різні їх назви: «договори щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності» [5, с. 7; 20, с. 67; 21, с. 68; 22, с. 128], «договори на передачу результатів інтелектуальної діяльності» [3, с. 282], «договори про встановлення та трансформації творчих (авторських) правовідносин інтелектуальної власності» [23, с. 262] та ін.

Висловлюючи власну позицію з цього питання, у першу чергу варто наголосити на тому, що відповідна назва, власне, і мала б відображати спрямованість результату таких договорів, як це має місце стосовно інших груп цивільно-правових договорів (про передання майна у власність, про виконання робіт тощо). Крім того, відображена у назві спрямованість результату повинна бути спільною (об'єднавчою) для усіх договорів, що входять до цієї групи. З такої позиції не зовсім вдалою видається, до прикладу, назва «договори про створення результатів інтелектуальної діяльності та розпоряджання виключними правами», оскільки далеко не усі з договорів, які опосередковують динаміку майнових прав інтелектуальної власності, передбачають обов'язок зі створення відповідного об'єкта.

Також варто зазначити, що у сфері відносин інтелектуальної власності об'єктами цивільного обороту є майнові права інтелектуальної власності, а не самі по собі об'єкти таких прав (твори, винаходи тощо). На відміну від договорів, які опосередковують динаміку прав на об'єкти матеріального світу, досліджувані договори не передбачають як такого фізичного передання нематеріального за своєю природою об'єкта права інтелектуальної власності.

Отже, сутнісною ознакою договорів, які опосередковують динаміку майнових прав інтелектуальної власності, що визначає їх самостійне місце в системі інститутів договірних прав, є саме їхня спрямованість на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Залежно від того, про який саме договір йдеться, розпорядження майновими правами інтелектуальної власності може полягати у переданні (відчуженні) таких прав повністю чи частково, наданні права (дозволу) на використання об'єкта, розподілі майнових прав на об'єкт, створений у співавторстві тощо.

Питання про відмежування договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності від інших категорій договорів виникають і в судовій практиці. У справі № 569/9366/17 суди встановили, що в березні 2016 року за допомогою засобів електронного зв'язку (Skype та WhatsApp) сторонами були погоджені умови співпраці щодо удосконалення програмного коду додатку для мобільних пристроїв 1 Kafe Mobile App. Предметом договору, укладеного між сторонами, є досягнення результату, яким є здійснення відповідачем із залученням третіх осіб доопрацювання та поліпшення роботи, наданого позивачем, коду додатку для мобільних пристроїв 1 Kafe Mobile App. Верховний Суд зазначив, що тлумачення статті 1107 ЦК України свідчить, що договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності – це група договорів у сфері інтелектуальної власності, які спрямовані на набуття, зміну або припинення майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності. Укладений між сторонами договір не може бути кваліфікований як договір щодо розпорядження майновими правами інтелекту-

альної власності в розумінні статті 1107 ЦК, а тому недодержання письмової форми при його укладенні не свідчить про його нікчемність [24].

Природа майнових прав інтелектуальної власності, які виступають своєрідним «базисом» для договірних відносин щодо розпорядження ними, є єдиною для різних об'єктів права інтелектуальної власності – творів, виконань, винаходів, торговельних марок тощо. Це, у свою чергу, робить можливим закріплення у цивільному законодавстві універсальних договірних конструкцій для опосередкування відносин щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, сфера застосування яких охоплює різні субінститути права інтелектуальної власності. Власне, ця ідея і зреалізована у главі 75 ЦК України, норми якої виписані без прив'язки до окремих субінститутів права власності. Тому у цій главі кодексу немає, наприклад, такого поняття, як «авторський договір». Хоча необхідно зауважити, що останнє все-таки один раз вжито у ЦК України – у главі, присвяченій договору банківського рахунку (ст. 1072). Очевидно, що дана невідповідність має бути усунена, і у главі 72 ЦК України має бути враховано, що глава 75 ЦК України не передбачає окремого регулювання договорів щодо розпорядження майновими авторськими правами (так званих «авторських договорів») і договорів щодо розпорядження майновими правами на об'єкти промислової власності.

У ст. 1107 ЦК України, яка упродовж тривалого часу існувала саме видів договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, окремо названо ліцензію (п. 1) і ліцензійний договір (п. 2). Варто погодитися із позицією, що виокремлення ліцензії як самостійної, поряд із ліцензійним договором, категорії передбачає розуміння її як одностороннього правочину [21, с. 68; 25, с. 333].

У цьому аспекті постає питання про доцільність збереження у ЦК України ліцензії як окремої, поряд із ліцензійним договором, правової форми розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Вважаємо, що така доцільність існує, враховуючи, зокрема, поширену в сучасних умовах інформаційного обміну практику надання публічних ліцензій на використання

комп'ютерних програм, інших об'єктів авторського права, об'єктів суміжних прав. На відміну від ліцензійного договору, за яким має місце надання дозволу на використання об'єкта конкретній особі, публічна ліцензія передбачає надання дозволу на використання об'єкта невизначеному колу осіб, і за своєю природою є одностороннім правочином [5, с. 75–76; 26, с. 19–26].

Розуміння публічної ліцензії саме як одностороннього правочину закладено у новому Законі України «Про авторське право і суміжні права» [27] та внесеними на його основі змінами до ЦК України (ст. ст. 444, 455). Одночасно змінами, внесеними цим же законом до ст. 1107 ЦК України, було замінено термін «договори» на «правочини». Це до певної міри дозволило вирішити проблему, яка тривалий час існувала у ст. 1107 ЦК України стосовно ліцензії. Але варто зауважити, що такий варіант теж не є абсолютно досконалим, оскільки глава 75 розміщена у підрозділі 1 Розділу III Книги 5, який має назву «Договірні зобов'язання».

Враховуючи останнє застереження нами було запропоновано інший варіант вирішення проблеми: положення, які стосуються ліцензії на використання об'єкта права інтелектуальної власності, виключаються із глави 75 ЦК України і переносяться до глави 35 ЦК України. В такому випадку ліцензія розглядатиметься як загальне поняття, що охоплює різні правові форми надання дозволу на використання об'єкта права інтелектуальної власності, у тім числі публічні ліцензії [28, с. 259–260]. Такий варіант дозволив би зберегти концепцію глави 75 ЦК України як такої, що охоплює саме договірні форми розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, що відповідало би структурному розміщенню цієї глави саме у підрозділі 1 Розділу III Книги 5, який має назву «Договірні зобов'язання».

Крім закріплення видів правочинів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, ст. 1107 ЦК України також містить норми, що стосуються форми таких правочинів та правових наслідків її недодержання (ч. 2).

Варто звернути увагу, що Законом України «Про авторське право і суміжні права» внесені зміни і до ч. 2 ст. 1107 ЦК України. Відтак, у чинній її редакції абз. 1 стосується *правочинів* щодо

розпорядження майновими правами інтелектуальної власності загалом, тоді як в абз. 2 і 3 йдеться саме про *договори* щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

Загальне правило абз. 1 ч. 2 ст. 1107 ЦК України передбачає обов'язковість письмової форми правочинів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, із одночасною можливістю існування передбачених законом винятків. Так, відповідно до ч. 2 ст. 48 Закону України «Про авторське право і суміжні права», договір про використання твору в періодичних виданнях (газетах, журналах, електронних засобах масової інформації тощо) може укладатися в усній формі.

У цьому аспекті постає питання про доцільність збереження норми абз. 3 ч. 2 ст. 1107 ЦК України з урахуванням того, що нормою абз. 1 цієї ж частини статті в чинній редакції вже визначено, що законом можуть бути передбачені випадки, коли письмова форма для таких правочинів не є обов'язковою. Більше того, існування цих двох абзаців створює колізію, оскільки правило абз. 1 про можливість існування передбачених законом випадків, коли письмова форма не вимагається, стосується *правочинів* щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності загалом, тоді як в абз. 3 йдеться про допустимість у передбачених законом випадках усної форми лише для *договорів* щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Враховуючи це, абз. 3 ч. 2 ст. 1107 ЦК України доцільно виключити.

Також викликає застереження правило абз. 2 ч. 2 ст. 1107 ЦК України про правові наслідки недодержання письмової форми договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Як відомо, за загальним правилом ст. 218 ЦК України недодержання сторонами встановленої законом письмової форми правочину не має наслідком його недійсність, крім випадків, встановлених законом. Власне, для договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності абз. 2 ч. 2 ст. 1107 ЦК України встановлює спеціальне правило про нікчемність відповідного договору, укладеного з недодержанням письмової форми.

Як слушно зазначив В. М. Коссак, немає потреби ставити нікчемність договору на передання майнових прав на об'єкти

патентної власності в залежність від письмової форми. В коментованому випадку повинні законодавством встановлюватися загальні правові наслідки недотримання письмової форми договору. Такий висновок базується на тому, що заінтересована сторона позбавляється права доводити наявність договору на підставі письмових доказів, допустимих для інших видів правочинів [6, с. 200–201].

Погоджуючись із наведеною позицією, вважаємо, що норму абз. 2 ч. 2 ст. 1107 ЦК України про нікчемність договору щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, укладеного із недодержанням письмової форми, доцільно виключити. У такому випадку правові наслідки недодержання письмової форми відповідного правочину регулюватимуться загальними нормами ст. 218 ЦК України, і заінтересована сторона зможе доводити факт його укладення за допомогою відповідних доказів.

Висновки. Договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності становлять самостійну групу в системі договірних прав, сутнісною ознакою яких є спрямованість на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності (зокрема, публічна ліцензія на використання об'єктів авторського права та суміжних прав) є одностороннім правочином. В процесі рекодифікації цивільного законодавства України доцільно відмовитися від існуючої зараз законодавчої позиції, яка передбачає нікчемність договору щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, укладеного з недодержанням встановленої законом письмової форми.

1. Луць В. В. До питання про сутність і зміст цивільно-правового договору. *Приватне право*. 2013. № 1. С. 118–128.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 року № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. *Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. Т. 3: Цивільно-правові науки. Приватне право / за заг. ред. Н. С. Кузнецової.* Харків: Право, 2008. 640 с.
4. Довгерт А. С. *Новий Цивільний кодекс України. Вступна стаття. Цивільний кодекс України: прийнятий 16 січня 2003 р. Київ: Істина, 2003. 368 с.*

5. Жилінкова О. В. Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та за кордоном: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 280 с.
6. Коссак В. М. Загальнотеоретична характеристика договорів про передавання виключних майнових прав на об'єкти патентної власності. Вибрані твори: зб. наук. праць. Хмельницький: ХУУП, 2015. 283 с.
7. Харьковская цивилистическая школа: о договоре: монографія / за заг. ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: Право, 2017. 576 с.
8. Бервено С. М. Проблеми договірного права України: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 392 с.
9. Ромовська З. В. Українське цивільне право. Договірне право: Академічний курс. Львів: ПАІС, 2020. 464 с.
10. Кодинець А. О. Цивільно-правове регулювання зобов'язальних інформаційних відносин: монографія. Київ: Алерта, 2016. 582 с.
11. Луць В. В. Контракти в підприємницькій діяльності: навч. посіб. 2-е вид., перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 576 с.
12. Коваль І. Ф. Законодавче регулювання договірних відносин у сфері інтелектуальної власності: стан і напрями розвитку. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2015. № 3. С. 46–54.
13. Оновлення Цивільного кодексу України: формування підходів: колективна монографія / за ред. А. С. Довгерта, Є. О. Харитоновна. Одеса: Вид. дім «Гельветика», 2020. 674 с.
14. Бєгова Т. І. Поняття «ноу-хау» і договір про його передавання: монографія. Харків: Право, 2009. 160 с.
15. Крижна В. М. Види договорів у сфері інтелектуальної власності. Інтелектуальний капітал. 2004. № 4. С. 36–42.
16. Кодинець А. А. Договора в сфере интеллектуальной собственности: проблемы правового регулирования. Альманах цивилистики: сб. статей. Вып. 3 / под ред. Р. А. Майданика. Київ: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. С. 225–252.
17. Право інтелектуальної власності: підручник / за заг. ред. О. І. Харитоновної. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 540 с.
18. Тверезенко О. Класифікація договорів у сфері інтелектуальної власності. Право України. 2011. № 3. С. 139–147.
19. Якубівський І. Є. Проблеми правового регулювання колективного управління майновими авторськими та суміжними правами в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2021. Вип. 68. С. 80–85.
20. Дмитришин В. С. Співвідношення договорів розпорядження майном та договорів розпорядження майновими правами інтелектуальної

- власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2010. № 4. С. 67–74.
21. Крижна В. М. Загальна характеристика договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. *Право України*. 2004. № 9. С. 68–71.
  22. Макода В. Є. Договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. *Право України*. 2012. № 9. С. 128–141.
  23. Харитонова О. І. Правовідносини інтелектуальної власності, що виникають внаслідок створення результатів творчої діяльності (концептуальні засади): монографія. Одеса: Фенікс, 2011. 346 с.
  24. Постанова Верховного Суду в складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного суду від 15 вересня 2021 року в справі № 569/9366/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99818609>
  25. Кохановська О. В. Теоретичні проблеми інформаційних відносин у цивільному праві: монографія. Київ: Вид.-полігр. центр «Київський університет», 2006. 463 с.
  26. Якубівський І. Є. Юридична природа публічних ліцензій у сфері авторського права і суміжних прав. *Право та інновації*. 2015. № 2. С. 19–26.
  27. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 1 грудня 2022 року № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>
  28. Якубівський І. Є. *Набуття, здійснення та захист майнових прав інтелектуальної власності в Україні: монографія*. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 522 с.

Yakubivskiy I. Ye. Contracts on the disposition of intellectual property rights in the system of contract law.

The article analyzes the general theoretical principles of legal regulation of the contractual relations regarding the disposal of intellectual property rights. The author emphasized that the contract is an effective legal instrument at all stages of the legal regulation of intellectual property relations – in the legal regulation of these relations, the acquisition of intellectual property rights, the exercise of these rights, as well as in their civil law protection. The position is defended that contracts on the disposal of intellectual property rights constitute an independent group (type) in the system of contract law. The author assumes that the criterion for separating the considered contracts into a separate group is precisely the direction of their legal result, and not the scope, subject matter, etc. An essential feature of the contracts that mediate the dynamics of intellectual property rights, which determines their independent place in the system of contract law institutions, is their direction on the disposal of intellectual property rights (transfer (alienation) of such rights in whole or in part, granting the right (permission) to use object, distribution of property rights to an object created

in co-authorship, etc.). The issue of the relationship between the license and the license contract was analyzed and a conclusion was drawn about the expediency of preserving the license in the Civil Code of Ukraine as a separate legal form of disposal of intellectual property rights with a view, in particular, to the currently widespread practice of granting public licenses for the use of copyright and related rights objects. The article emphasizes that a public license has a legal nature of a unilateral juridical act. Attention is drawn to the shortcomings of Article 1107 of the Civil Code of Ukraine, taking into account the changes made to this article by the new Law of Ukraine «On Copyright and Related Rights». In the process of recodification of the civil legislation of Ukraine, it is proposed to abandon the currently existing legislative position, which provides for the nullity of the contract regarding the disposal of property rights of intellectual property, concluded with non-compliance with the written form prescribed by law.

Keywords: contract; disposition; intellectual property rights; license; license contract; public license; form of juridical act.

Якубівський І. Є. Договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності в системі договірної права.

У статті проаналізовано загальнотеоретичні засади правового регулювання договірних відносин щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Автором підкреслено, що договір є ефективним правовим засобом на усіх стадіях правового регулювання відносин інтелектуальної власності – при юридичній регламентації означених відносин, набутті прав інтелектуальної власності, здійсненні цих прав, а також при їх захисті. Відстоюється позиція, що договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності становлять самостійну групу (тип) в системі договірної права. Автор виходить з того, що критерієм виокремлення розглядуваних договорів в окрему групу є саме спрямованість їх правового результату, а не сфера застосування, об'єкт тощо. Сутнісною ознакою договорів, які опосередковують динаміку майнових прав інтелектуальної власності, що визначає їх самостійне місце в системі інститутів договірної права, є їхня спрямованість на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності (передання (відчуження) таких прав повністю чи частково, надання права (дозволу) на використання об'єкта, розподіл майнових прав на об'єкт, створений у співавторстві тощо). Проаналізовано питання щодо співвідношення ліцензії і ліцензійного договору та зроблено висновок про доцільність збереження у Цивільному кодексі України ліцензії як окремої правової форми розпорядження майновими правами інтелектуальної власності з огляду, зокрема, на поширену зараз практику надання публічних ліцензій на використання об'єктів авторського права і суміжних прав. У статті підкреслено, що за своєю природою публічна ліцензія є одностороннім правомчином. Звернута увага на недоліки статті 1107 Цивільного кодексу України з урахуванням змін, внесених у цю статтю новим Законом України «Про авторське право і суміжні права». Запропоновано в процесі рекодифікації цивільного законодавства України відмовитися від існуючої зараз законодавчої позиції,

яка передбачає нікчемність договору щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, укладеного з недодержанням встановленої законом письмової форми.

Ключові слова: договір; розпорядження; майнові права інтелектуальної власності; ліцензія; ліцензійний договір; публічна ліцензія; форма правочину.